

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejeman, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold. za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejeman za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Germanizacija.

Nameščenje nemških profesorjev na naše srednje šole, katero smo zadnje dneve v uradnih novinah čitali, — kakor tudi mnoge naredbe glede nižjih ljudskih šol, imajo vidni namen, kar je le mogoče nemškemu jeziku pot nadeljavati mej naš slovenski narod. To je po našem prepričanju ravno toliko, kakor poskušaj našo mladino ponemčevati, našo narodnost škodovati. Denašnje poročilo našega graškega dopisnika o prvih predlogih učiteljski konferenci za slovenske šole na Štajerskem, kakor tudi obnašanje necih nemškutarjskih glasnikov kranjske učiteljske konference, ki celo slovenščino iz šolskih knjig izrivajo, slovenske učne knjige pak sklepajo tacemu odboru na kritiziranje dati, v katerem Linharti sedé, ki niti ne znajo slovenskega in so sovražniki slovenskega jezika: — vse nas s skrbjo navdaja, kaj bo z našo narodno šolo. Kdor ima šolo, ima mladost, in mladost je steber bodočnosti; tako si mislijo protivniki naše narodnosti povsod, kjer koli do oblasti morejo. Za to uvajajo tujščino v naše šole, na škodo slovenstvu in na kvar in posmeh vsem pedagoškim načelom. Tiskovna „svoboda“, kakoršno slovanski novinarji v Avstriji zdaj uživamo, ne dopušča nam o tem obširneje govoriti, pač pak hočemo dvoje omeniti.

„Qui tacet consentire videtur“ je star pregovor in resničen. Za to bi morda pač ne bilo neumestno, ko bi naši slovenski poslanci, naj bodo klerikalni ali liberalni, nasproti vladi svoj glas povzdignili v tej stvari. Njih glasove ne more policija konfiscirati, kakor bi nas, ako bi več govorili. Oni so tudi prvi poklicani, da govoré tam,

kjer so preverjeni, da se narodu krivica godi. Tu nij treba nobenih ustavno-prekucnih državopravnih adres, nego vsak pošten, pravimo pošten ustavoverec bi moral sam slovensko interpelacijo sopedpisati, ki zahteva, da se znani paragraf devetnajsti državnih osnovnih postav decemberske ustave izpolnjuje. Tu ne velja izgovor: „saj ne bo nič pomagalo“. Nego pomisliti se mora, kako bodo protivniki naše narodnosti vedno več poguma dobili in vedno dalje šli v izrivanju slovenskega jezika in slovenskih narodnih profesorjev, ako bomo mi molčali in tako videz dajali kakor da bi nam bilo vse to malo mari.

Iz cele te situacije pak bi se morali dalje vsi Slovenci učiti kako škodljivo je za našo narodnost, če nekateri tlačijo v politiko, kar v politiko ne gre; če na eni strani s pretiranim verstvom in usiljevanjem svojih ultramontanskih idej vzbujajo tudi pretiran odpor na drugi strani, ki si teh idej usiljevati ne da; če se osobne simpatije in antipatije odločilno rinejo naprej. Vse to nas slabi, nam jemlje moči, katere mej soboj potrosimo, namestu da bi jih skupnemu sovražniku nasproti v odpor postavili. Videti moremo, da Nemcem in nemškutarjem, kadar z nami v politično dotiko pridejo, velja njih narodnost največ, tudi več nego svoboda. Da bi nas ponemčevali, bilo jim je ter jim je še vsako sredstvo dobro in vsako je prvo. Ali nij mogoče, da se jim od naše strani tudi enolik odpor vzpostavi? Ali nevarnostim nasproti, ki nam žugajo, nij mogoče vse ne v politiko spadajoče stvari odstraniti in le narodno zastavo vzvisiti?

Kar se tiče germanizacije same, nas

pač zdaj ponemčili ne bodo. Ako se je naš jezik ohranil, ko se nij nikdo zanj brigal, ohranil se bo tudi odslej, ko izhaja v njem dvajset različnih časopisov, vsako leto na tisoče knjig, in ko nas je vseh vendar na tisoče in tisoče uže, ki se vedoma zanimamo za njegovo obrambo in vzgojo. Najstrožje postave in največji pritisk tujcev, ne bo nič opravil, dokler je še patrijotičnega duha in srca mej nami.

Vse to razmatranje pak nas zopet opominja še na drug predmet, ki smo ga uže mnogokrat v tem listu izticali: namreč, skrbimo tudi za svojo literaturo in za razširjenje slovenske knjige, slovenskega branja, — a ne potrosimo vseh močij v politiko. Morda nobena sila nij tako močna braniteljica proti širčemu germanizmu nego dobra slovenska knjiga. O tem pak o svojem času še izpregovorimo.

Štajerska deželna učiteljska konferenca.

Iz Gradca 26. sept. [Izv. dop.]

Žalosten dokaz, kako nepravilna je slavna vlada nam Slovincem v narodnih vprašanjih, in kako bi rada videla, ako bi se naš narod prej ko prej navzel čisto nemškega duha in privadil nemškega jezika, nam je baš denes dokončana prva štajerska deželna učiteljska konferenca. Nečem obširno opisavati vseh zaključkov te učiteljske skupščine ker so po večjem pedagoškim zadržanju, in hočem le omenjati vprašanja, ki zadeva slovensko-štajerske šole, ki se torej naše slovenske narodnosti dotika. Vse zadeve o slovensko-štajerskih šolah so bile izročene posebnemu odseku, kateri je imel navete

Listek.

„Geschichte Krains

von der ältesten zeit bis auf das jahr 1873.

Spisal Aug. Dimitz, c. kr. finančni svetovalec.“

Uže večkrat se je poudarjalo, da so hude politične borbe májhenim narodom v marsikateri zadevi nekoristne, mnogokrat celo škodljive. V dobah burnega političnega gibanja uporablja májhen narod vse svoje sile, vse svoje moči za politično agitacijo, ter le prepogostoma zanemarja mirno pa plodono polje duševne, zlasti pa znanstvene delavnosti. „Inter arma silent musae“, tako tožijo Hrvatje, tako Čehi, tako vzdihujemo tudi mi Slovenci, ki smo od nemile osode primorani, da stojimo neprenehoma na braniku svoje narodnosti, ter bijemo kruti boj za svojo borno eksistenco!

Kako zanemarjeno in opustošeno na pr. je

pri nas prej cvetoče polje domače zgodovine! 17. in 18. stoletje je nam podarilo Valvasorja in Linharta, 19. rodilo nam je — Radicsa! Historično društvo v Ljubljani, ki je vsaj nekaj storilo za zgodovinsko vednost, ustavilo je žalibog svoje delovanje večjidel vsled pomanjkanja duševne podpore, dasiravno mrgolijo ljubljanske srednje šole učiteljev strokovjakov, kateri bi se „ex professo“ vsaj nekoliko morali pečati z domačo povestnico. Tudi za nabiranje tako raztresene zgodovinske tvarine se nij skoro nič zname-nitega in zdatnega storilo, kajti g. Klun u, kateri je diplomatorium carniolicum izdavatil začel, toda kmalu nehal, gre tudi v znanosti ista mera odkritosrčnega zaupanja, katero si je mož uže v političnej sferi zaslužil.

Resnično hvaležni smo tedaj g. Dimitzu da se je poprijel težavnega dela, spisati obširno, sistematično, stanju denašnje vede primerno povestnico kranjske dežele, zasluga njegova je tem večja, ker ga zadržavajo za-

preke in težave vsake vrste. Kranjska zgodovina, temna in nepoznana v svojih početkih je potem posebno v srednjem veku zaradi zamotanih teritorialnih razmer sitna in težko razumljiva, viri pa so večjidel primerno redki, po mnogih arhivih raztreseni in neurejeni. Poleg tega je pa uže samo na sebi silno težavno, spisati lokalno zgodovino ter jo ob enem lepo in harmonično strinjati z vesoljno, ustvariti znanstveno, učeno delo, pa ob enem ugajati in zadostiti velikemu, nestrokovnjaškemu občinstvu.

Prvi dosedaj na svitlo prišli zvezek Dimitzeve povestnice obsega kranjsko zgodovino od starodavnih predzgodovinskih časov do razpada zahodno rimske države l. 476 po Kr. Dasiravno ne nameravamo, obširne kritike pisati o tej knjigi, hočemo vendar kratko izpregovoriti o njenih glavnih prednostih, pa tudi o nekaterih nepopolnostih in napakah.

Vsakateri literarni proizvod, beletristični

staviti glavni skupščini. V ta odsek so voljeni bili učitelji, ki so po večjem na dobrem glasu, namreč gg.: Bobisut iz Celja, (predsednik), Lapajne iz Ljutomera (referent), Kapun iz Konjic, Koderman iz Frankolovega, Nerat iz Maribora, Serneč iz Ptuj in Moge iz Slovenske Bistrice. Temu komiteju je izročila vlada (predsednik skupščine, dež. šolski nadzornik Rožek) svoj načrt. Ta pa je imel take določbe za stran nemških (slovenskih) šol, da bi slovenske šole, strogo se po njih držaje v kratkem se ponemčiti morale. Po tem načrtu bi bil namen slovenskih šol edino le dobro izurjenje v nemščini, v pisavi in govoru! Izvoljeni odsek je pa za načelo vzel: slovenščina učni jezik, nemščina samo učni predmet na podlagi materinščine. Po predlogu g. Lapanja, ki se je še preveč udal, česar mi ne odobrujemo, imela bi se nemščina kot predmet uže na enorazrednih šolah obravnavati, namreč v višjem oddelku. S tem zmernim predlogom, ki je šel srednji pot, s katerim se je z ene strani vladi in nenarodni stranki na Štajerskem ustredi hotelo, iz druge strani bi se slovenski narodnosti preveč ne škodovalo, hotel je komite pri glavni skupščini prodreti.

Referent Lapanje je živo priporočal odborov predlog, ki se ozira po-polnem na sedanje postavne določbe, in gotovo bi bil zmagal, ko bi predsednik zanj bil in ko mu ne bi bil — Slovenec, prof. Robič iz Maribora nasprotoval z nasvetom, da se vsa ta reč izroči okrajnim učiteljskim konferencam in okrajnim svetom. No, ta predlog sam na sebi ne bode morebiti skozi in skozi slabih nasledkov imel, toda način, s katerim je g. Robič predlog slovenskega odseka pobijal in svoje mnenje priporočal je bil tak, da se je Robiču po pravici neznačajnost, nekolegijalnost in celo še več od strani slovenskih učiteljev očitalo, čemur so tudi pravični nemški kolegi pritrjavali; kajti iz njegovega govora proti predlogovim načrtom se je razvidelo, da on nij imel dobrega namena za stran slovenskega šolstva. Predlogi odsekov so mu bili uže 2 dni pred znani, povabljen je bil od odseka, da se posvetuje o tej stvari kot zvedenec itd. Vendar je prvi govoril proti odseku rekoč da nij razumel svoje naloge, da o vsem drugem govori, kakor se od njega terjaja, da nij naredil tvarine za nemščino i. t. d.

A zmaga njegova je za njega in za vlado kajti ona je bila za njegov predlog, kakor se je videlo po obnašanju predsednika, le malo častna. — Robičev predlog je s pomočjo zapisateljev dobil le samo 2 glasa večine.

Dosta resnic sta povedala — kakor čujem — Robiču in vsem tistim, ki idejo ponemčevanja zastopajo, učitelja Bobisut in Lapanje, pa kaj se hoče, rekel je sam neki nemški kolega: „Man sieht die Absicht, und wird verstimmt“.

Deželni zbori.

Deželni zbor kranjski.

(VI. seja 30. sept.) Dr. pl. Schrei izroči peticijo več posestnikov glediščnih lož, naj se gledišče, ki je do zdaj zavarovano pri banki „Sloveniji“, katera pa „jako slabo stoji,“ zavaruje pri kakem drugem solidnem zavarovalnem institutu. (Izroči se finančnemu odseku.) Dr. Schrei izroči dalje peticijo „krainischer Lehrerverein-a“ naj se nekateri paragrafi deželne šolske postave prenarede. (Izroči se šolskemu odseku.) Deželna vlada izroči zapisnik tistih občin na Dolenjskem, ki so bile po toči in povodnji poškodovane. (Izroči se finančnemu odseku.) Dalje izroči vlada načrt stavbenega ali zidanskega reda za Kranjsko.

Poslanec Obreza in drugovi stavijo predlog naj deželni zbor sklene postavo, s katero se uredijo davščine, katere morajo občine odrajtovati, za javne ljudske šole.

Grof Barbo in drugi stavijo sledečo interpelacijo do c. kr. vlade: „Pri delitvi državne podpore zaradi poškodovanja po nevihti in toči 19. junija t. l., se je 3. junija t. l. v Dobrniči zgodilo, da je bil eden poškodovanih, kateri je pri volitvi za državni zbor glasoval za narodnega kandidata, mej drugimi, katere so c. kr. uradniki pri delitvi podpore ovrgli, s tem odpravljen, da ga je c. kr. komisar vitez v. Vestenek v pričo občinskih mož in v pričo namestnika c. kr. deželne vlade kneza Metternicha, zarotil z besedami: „Vi pa tudi zato ne dobite podpore, ker ste tako volili! Veste kako ste obljubili, kako ste svojo obljubo izpolnili? Tedaj zato ne dobite zdaj nič!“ Ko je potem eden navzočnih kmetov komisarja s tem zavrnil: „da volitve ne

gredo čisto nič k temu, da pri volitvah ima vsak volilec prostost voliti po svojem prepričanju kogar hoče,“ ga je vitez Vestenek enako zarotil s tem: „Vas bom dal zapreti, če boste tako govorili!“ — Ker je tej — tudi po časnikih razglašeni dogodbi naš c. kr. vladni časnik le toliko ugovarjal, da se dotičnemu posestniku le zato nij dalo podpore, ker je sicer premožen, — je s tem tudi vladni časnik — razen tega zanesljivo in z ponudbo pričo poročano vedenje in besedovanje viteza v. Vesteneka potrdil. Z ozirom na to, da je bila podpora po državnem zboru privoljena iz državnega zaklada, po nevihti zadetim dolenskim sodržavljanom, — nadalje z ozirom na postavno zagotovljenje prostosti pri volitvah, — kaže se vedenje c. kr. komisarja vitez v. Vesteneka, po čegar govorjenji bi se smela obračati poškodovanim odločena podpora — kot nagrada za ubogljivost pri volitvah, in kakor da bi on smel kaznovati tistega, ki se postavne prostosti pri volitvah poslužuje, ali to prostost le trdi, — kaže se vedenje tega c. kr. uradnika na dve strani zoperpostavno in sploh tako, da more vlado pri državljanih ob veljavo spraviti.

„Zato stavijo podpisani vprašanje:

1. Ali je c. kr. vlada na tanko preiskala povedano pogodbo? 2. Kaj je c. kr. vlada takemu nepostavnemu vedenju svojega uradnika viteza v. Vesteneka nasproti storila, ali kaj hoče storiti?

Zastopnik vlade, dvorni svetnik Widmann odgovarja na interpelacijo dr. Poklukarja zaradi osušenja ljubljanskega močvirja. On pravi, da se je lokalna komisija za osušenje močvirja ustanovila leta 1816. Takrat so posestniki na močvirju, ko so enkrat korist posuševanja uvideli, sami komisijo prosili, naj jim da navod za najbolj potrebna kulturna dela, naj jim pove, kje bi bilo najbolj napraviti nove prekope, in kje stare iztrebiti, in kje pota napraviti. Samo za to se je lokalna komisija za osušenje močvirja ustanovila, in še denes ima nalog voditi in nadzorovati dela, ki jih posamezni ali pa cele občine prično. V prvem času je našla komisija povsod največjo prijaznost od strani interesentov in največje veselje k delu. Takrat je imela komisija bogato polje delovanja, in kdor je poznal močvirje prej in zdaj, bode potrdil, da je komisija res prav mnogo storila.

V teku časa pa, z napredkom osuše-

ali znanstveni, zahteva kot neobhoden pogoj svoje veljave iz ene strani harmonično razmerje svojih del, iz druge vezanost, edinost, celoto; ovinki, izrastki, nepotrebne obširnosti so vsakemu umotvoru le v kvar in škodo. Tega principa se je tudi držal g. pisatelj ter pisal skrčeno, kratko, koncizno; srečno se ogibal onih dolzih in dolgočasnih ekspektacij, onih nepotrebnih razkladanj na pr. o rimske administraciji, o rimskem davkarstvu kakor jih nahajamo pri Ankershofu, Mucharji i dr. Posebno glede rimske perijode si je bil pisatelj zvest, da ima pisati kranjsko zgodovino, ne pa zgodovino rimskih provincij ali pa celo povestnico rimske države sploh.

Priznavati moramo dalje temeljito znanje in strokovnjaško izobraženost g. pisatelja; uže iz mnogovrstnih, nekoliko sicer nepotrebnih citatov se razvidi, da se je g. Dimitz dobro seznanil s stárimimi in novejšimi zgo-

dovinarji. Večidel se mu je tudi posrečilo, rezultate svojih študij in preiskavanj jasno i v lepej obliki svojim bralcem razloževati. Posebno se nam pa dopada, da se je pisatelj prav po geslu moderne vede, zlasti na kulturno zgodovino oziral ter tu z veliko marljivostjo in natančnostjo nabral vse nam znane črtice, ki nam pred oči stavljajo stanje, življenje in delovanje onih rodov, kateri so v davno minolih dnevih bivali v naši milej domovini.

Sicer nahajajo se v prvem zvezku Dim. povestnice tudi nekatere pomanjkljivosti in zmote. Zlasti moramo grájati, da pisatelj nekako aristokratsko-ošabno prezira tako važno in interesantno vprašanje o starosti slovanskih naselbin v naših pokrajinah. Pitanje, ali niso mar bili prebivalci starega Norika in Panonije vsaj deloma slovanskega rodu, vendar še nij popolnem rešeno, nij skoz in skoz dognano in torej je

dolžnost vsacega popisovalca te dobe, da natančno razklada stanje te imenitne kontroverze, ravno tako, kakor se na pr. v grškej zgodovini subtilno razlaga pitanje o narodnosti starih Pelazgov. V istini je veliki nemški zgodovinar in jezikoslovec Kaspar Zeuss prva avtoriteta na tem polji, toda Šafařík, Bulgarin in drugi slovanski učenjaki vendar za boga niso take ničle, da bi se vestni zgodovinar le tako „en passant“ na njih mnenje ozirati smel. Tu ne zadostuje kopica mogočno-donečih fraz, niti nekoliko citatov posebno ako ne spadajo „ad rem“ ko n. pr. citat iz Lottner-jevega sestavka, najmanje pa zaničevanje one silno važne podpore, katero čestokrat išče in si pridobi zgodovinska veda pri sestrici filologiji! — Pa tudi po Zeussu je neresnično, kar trdi g. Dimitz, da bi namreč Slovanje še le v 6. stol. na zgodovinski oder stopili, kajti „Venedov“ to je: Slovanov omenjajo uže Plinij, Tacit in

vanja, so se okolščine izpremenile. Veselje do dela na močvirji je pri večji samostalnosti posestnikov ponehalo, in mlajša generacija napravlja komisiji velike sitnosti in se v mnogih slučajih njenim naredbam vstavlja. Te ovire se množe od leta do leta in morajo uspešno delovanje komisije zadržavati, ker ona more le tam delati za prid in napredek, kjer nahaja pametne, ubogljive in pridne posestnike. Postavni načrt, ki ureduje osušenje močvirja, se boče morebiti še v tej sesiji izročil deželnemu zboru. Zdaj ga pretresava ministerstvo za poljedelstvo. Do istega časa pa, da bode postava sklenena, bode komisija prav rada kakor dozdej pospeševala ista dela posestnikov na močvirji, ki jih bodo delali na svoje stroške, in ne zahtevali kaj iz zaklada za osušenje močvirja.

Poslanec Murnik poroča v imenu narodno-gospodarskega odseka, o postavi glede časa, v katerem naj se divjačina lovi.

Debata o tej postavi traje skoro 1¹/₂ ure, ker so bili vsi lovci na nogah. Udeleževali so se je: grof Margheri, pl. Langer, grof Barbo, Dežman in dr. Zarnik. Poročevalec grof Barbo je govoril tri govore o zajcib.

Končno se postava z nekaterimi prenarodbami sprejme tudi v tretjem branji.

Poslanec Murnik poroča o postavi glede začasnega preklica veljavnosti §. 45 postave od 29. aprila 1873. l. dež. zak. št. 21.

Postava se glasi:

Člen I. Določba §. 45. v postavi od 29. aprila 1873. l. dež. zak. št. 21. se povsod po Mojem vojvodstvu Kranjskem, le razen okraja deželnega glavnega mesta Ljubljanskega, za čas od začetka šolskega l. 1873/4 do 31. decembra 1874 l. devlje ob veljavo.

Člen II. Da se pokrije vsled tega nepokriti del zunaj okraja Ljubljanskega mesta proračunjenih stroškov šolskih občin je dodatno za 1874 l. razpisati 8% deželna priklada na neposrednje davke, katere je rešeno le Ljubljansko mesto.

Člen III. Ta postava dobi veljavnost dnevom svojega razglasenja.

Člen IV. Izpeljava te postave naklada se Mojima ministroma za bogočastje in nauk ter za finance.

Postava se sprejme brez debate en bloc. Poslanec Horak utemeljuje svoj pred-

log, naj se leta 1821 uvedena naredba, da se od hišnega davka 15% odtegne za vzdrževanje hiš, na 30% poviša. On pravi, da tedajšnja vlada je dobro vedela, da če posestnike ne navdušuje k popravljanju hiš s tem, da jim nekaj davka odpušča, bodo posestniki svoja poslopja zanemarjali in s časom do tega prišli, da ne bodo mogli nobenega davka plačevati. V tistih časih je bilo 15% odpuščanja dovolj, zdaj pa ne zadostuje. Delavne moči, material se dva do trikrat dražje plačuje nego takrat; cesarski, deželni in mestni davki s prikladami se pač tudi ne smejo primerjati s tistim časom, ko je izšla omenjena postava. Takrat so tudi majhni hišni posestniki večinom sami v svojih hišah stanovali, in nij jim treba bilo kakor zdaj sprejemati mnogo večinom ubozih gostačev, ki stanovanja kvarijo in v mnogih slučajih niti stanovnine ne odrajujejo. Prej je dobil hišni gospodar tudi posojilo za 5% do 6%, zdaj pa kar je postava o oderuhovstvu ponehala, mora po 10% in še več plačati. In če vlada pri novih stavbah dovoli prostost od davkoplačevanja za mnogo let, koliko pravičneje je, da stori tudi nekaj za vzdrževanje starih hiš. Jaz tedaj visoki zbornici gorko priporočam svoj predlog in nasvetujem, da se izroči narodno gospodarskemu odseku. (Enoglasno se sprejme.)

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele

V Ljubljani 1. oktobra.

Denašnja „Wiener Ztg.“ prinaša cesarjevo ročno pismo, s katerim se **državni zbor** sklicuje na 20. oktobra. Tedaj imajo deželni zbori k večjemu še dobrih štirinajst dni časa.

Iz **Gradca** se piše dunajskemu „Tagblattu“, da so se konservativnejši nemški ustavoverci približali klerikalcem, v katerem približevanju vidijo mnogi začetek splošnega preobračaja v ustavoverni stranki.

Mej **Čehi** uže rodi strast in ekskluzivnost Staročehov svoj plod. Mejusobno sovraštvo, mrzenje osob razjeda in onemogoča uže društveno življenje in javne slavnosti, katere so tolikanj za češkega naroda samozavednost storile. Slavnost na čast pokojnemu **Hanki** v Kraljičinem gradu 29. sept. se je razbila, ker je **Zeit-hamer**, glavni urednik „Politike“ in „Pok-

roka“, ki surovo zmerjata Mladočehe, hotel glavno rolo igrati. Mnogo društev iz okolice se nij hotelo udeleževati, še „Sokol“ ne.

Škof **Rudigier**, mej ultramontanci naj-trdoglavnejši, je prišel z državo zaradi nepolnovanja konfesionalnih postav ob prilici izpraznenih župniških služeb — v prepir in pravdo.

V **šleskem** dež. zboru je bila nasvetovana peticija na vlado naj škodljivi jezuitovski red v Sleziji prepove.

Iz **Pešte** poročajo, da je Deaku zopet boljše.

Vnanje države.

Ruski „Golos“, eden največjavnostnih samostalnih ruskih organov, navetuje Čehom, jako energično naj popuste pasivno politiko, naj se odreko svojemu separatizmu in federalizmu, ter stopijo v rajhsrat. Ker je Avstrija z Rusijo v prijateljsko zvezo stopila, tudi Avstrija ne more Slovanom sovražne politike delati. Male narodnosti naj se s tem ohranijo, da svoj jezik branijo, gojé in se izobrazujejo. — O tem članku bomo obširneje govorili, kadar čujemo, kaj bodo Čehi na to odgovorili.

„St. Peterburgskija Vedomosti“ prinašajo članek, v katerem pravijo, da le želja, ogniti se videza umešavanja v Španiji vodi Rusijo, da Španjske ne pripozna. — O uporu uralskih kozakov nij došlo še avtentičnih poročil.

Ruski car je šel v Sebastopol ogledovat vojsko.

Gambetto v list je v **francoskem** novinarstvu naredil veliko ropota. Monarhični časniki so tako vselej nervozni, ako ime eksdiktatorjevo čujejo, zdaj pa je celo hud krč lomi. „Ordre“ se tolaži s tem, da republikanska stranka nij edina. A takoj v družem predalu obžaluje da je njegova lastna stranka razklana. Veliko preglavice delajo francoski vladi volitve v pomorskih Alpah, kjer se je poslanec Bergonti ustrelil, Piccon pa odpovedal. Oba ta dva sta bila odločno italijanskega mišljenja. Čistih septenalistov v Nizzi nij, zato pa vlada podpira bonapartista vojvoda Ricoli, in pa legitimista Vidala. Sploh berači septenat pri vseh monarhičnih strankah za pomoč ter žanje za to posmeh in zasramovanje. „Septenat“, pravi Pays je predgovor k cesarstvu. „Univers“ je nedavno v imenu legitimistov vladi odpovedal prijateljstvo.

Flensburška „**Norddeutsche Zeitung**“ poroča, da so danski voditelji in prvaki sklicali 28. sept. v Hadersleben velik ljudski shod, da bi se razgovarjalo o severnošlezviškem pitanju. Predsednik je pa ta zbor takoj razpustil. Navzočna nemška večina(?) je takoj konstituirala nov zbor, ter je sklenila, cesarju izreči zahvalo za energično postopanje proti danskim „upornikom“.

Iz **Londona** se telegrafira, da se bode šest sledečih resolucij predložilo narodnemu meetingu, ki bode 7. okt. v Glasgowu, v zavarovanje državljanske in verske svobode. 1. Ker gesla in postave rimske cerkve involvirajo najvišje politične pravice, ter torej najvišjo jurisdikcijo terjajo v svetovnih in duhovenskih zadevah, je to nekontrolirano in neomejeno ravnanje tako, bistveno i politične i cerkvene organizacije, v vsaki deželi enako razžaljenju svobodnostnih načel in odstopu neodvisnosti in samovladanja (selfgovernment). 2. Sedanje postopanje Rima v Nemcih je izgled te politične organizacije. Rim poskuša tam pod zaščito duhovenske cenzure, ki pa vendar svetovne kazni obsega, usiliti vero na dogma nezmotnosti ter podpihovati del prebivalstva, ter na ta način uzurpirati zares deželno vladanje. Ta zbor dake simpatizira z nemško vlado, kar se tče boja z ultramontanstvom. 3. Zbor terja od britiške vlade in od parlamenta, naj pobija z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolaganje, upliv papeške hierarhije na svetovno nadvlado na Angleškem. 4. Ta boj od strani parlamenta in naroda je tembolj potreben, ker za pravico svetovne nadvlade na Angleškem in po celem svetu stoji nezmotnost, in

Ptolemej in potem v začetku 3. stol. rimska popotna karta. (Zeuss, l. c. 265 i. d.; 592 i. d. *) — Deloma nepovoljne so v prvem zvezku geografične partije. Tako je razprava o oro- in hydrografiji naše domovine v rimskeji dobi nejasna, ter kaže na enem mestu notranje protislovje (l. c. pag. 28.) Posebno teško razumljivo in zmedeno je pa poglavje, katero se tiče rimskih cest (l. c. 59. i. d.); zlasti razlaganje kontroverze gledé ceste Aquilea-Virunum (l. c. 62—64) je skoro neprebavljivo.

Končno moramo tudi omeniti, da pogrešamo semtertje pri g. pisatelju one ostre, strogoznanstvene kritike, katera je temelj denašnje historične vede. Govoreč o uvedeni krščanstva v naše dežele omenja na pr. potovanja in delovanja sv. Petra, sklicevaje se na (v svojej sferi sicer čestivrednega) Mucharja,

*) 7. Dimitz, l. c. 10—11. — Sicer naj g. Dimitz nikar ne misli, da stojimo na stališči navnega recensenta „Novic“, čegar razpravljanje le na novo dokazuje žalostno-zanemarjeno stanje zgodovinskega znanja na Kranjskem. Pis.

ter popolnem prezira velikanske rezultate moderne kritične, zlasti protestantske teologije, katera (izvzemši Renan-a) delovanje tega apostola v Evropi in smrt njegovo v Rimu odločno negira.

Spoznavanje domače zgodovine bilo je pri vseh narodih močen nagon do politične zavesti, do domoljubnega, požrtvovalnega delovanja; uže iz tega uzroka Dimitz-eva povestnico, katerej je preskrbel marljivi založnik g. Bamberg, prav prijetno obliko in lep korekten tisk, živo priporočamo ne samo vsem bralcem „Slov. Naroda“, temveč vsem slovenskim rodoljubom sploh. Od g. pisatelja pak se nadejamo, da ga bode ono domoljubno čutstvo, katero se izrazuje v njegovem ginljivem, zares počtičnem predgovoru, tudi za naprej vodilo ter ga napotilo, da nadaljuje svojo povestnico prelepe kranjske dežele „sine ira et studio“, mirno in objektivno, kakor se spodobi učenjaku, zgodovinarju brez razločka politične barve in strankarskega stališča! Prof. F. Šuklje.

tembolj tudi jezuitska organizacija. 5. Stoletna in stoletna skušnja uči, da romanizem razdira moralo, pridi vedo, prekucuje svobodo, red in blagostanje narodov, torej je rastenje romanizma v kaki deželi enakega pomena s pojemanjem intelektualne, moralne in politične moči te dežele. 6. Zbor sklone, naj se ta sklep izroči nemškemu poslaniku, da ga izroči nemškemu cesarju in nemškemu narodu.

Domače stvari.

— (Rusi o Slovencih.) Iz Rusije nam dva prijatelja našega lista pošiljata eksemplare velicega ruskega dnevnika „Sin otečestva“, ki izhaja v Peterburgu in prinaša v številki 207 od 22. sept. dolg članek o nas Slovencih. Kadar nam bode prostor in čas dopuščal, tudi o tem več govorimo.

— (Deželni zbor) kranjski ima prihodnjo sejo jutri v soboto.

— (Na ljubljansko realko) sta imenovana za profesorja Senekovič (Slovenec) suplent v Gradci, in neki Voss iz dunajske politehniko, gotovo Nemec.

— (Iz Gorice) se nam piše: Novi ravnatelj naše realke dr. Schreiber je Nemec a pol-goričan, ker je njegov oče tukaj orglar jezuitske cerkve; on sam je bil uže profesor na naši realki in sicer, kakor pripovedujejo dober, precej strog profesor. V naravoslovju je nekda izvrstnjak.

— (V kmetijski in vinstveni šoli na Slapu) pri Vipavi so štiri mesta za učence izpraznena. Prosilci morajo vsaj 16 let stari biti, 150 gld. na leto za hrano in stanovnino plačati in vsaj dobro pisati in brati znati.

— (V Šk. Loki) so s keglanjem na dobitke dobili 135 gl. 58 kr. za dobrodelne namene.

— (Iz Velenja) na slov. Štajerskem se poroča, da je tamošnji šolski svet sklenil novo šolo zidati in nekdanji slovenski deželni poslanec gosp. Rak hoče prostor za šolo zastoj prepustiti. Upati je, da se razporica ki se je baje v tej zadevi z župnikom dr. Lipoldom prigodila, z lepo poravna, šolstvu in narodni stvari na korist.

— (Železnica Knittelfeld-Zaprešič) se pridno meri in je upati da kmalu pride do izvrševanja.

— (Iz Gradca) se nam piše 30. sept.: Sklenili smo sinoči nas 25 slušateljev napredovalnega kmetijskega teoretičnega tečaja svoje študije z zanimivim komersom v gostilnici „zum wilden Mann“. Navzoči so bili zraven našega obče priljubljenega ravnatelja in profesorja dr. Sanderja tudi drugi naši profesorji. Napivalo se je v prvo Nj. vel. cesarju, potem ministru poljedelstva, g. Nerat deželnemu šolskemu svetu, g. Škrabl dežel-

nemu odboru, potem pa se zahvali v imenu vseh učiteljev predsednik Ravšl našim profesorjem in naposled ravno tako živo se zahvaljuje v imenu kranjskih slušateljev učitelj Gantar iz Kranjskega. Mej napitnicami vrstile so se slovenske in nemške pesni, posebno dopalo je krepko petje slovenskih učiteljev, in napevi naših narodnih pesni. Tako smo zvršili letošnji teoretični tečaj, in priznati se mora, da pod takim ravnateljem in pa profesorjem mora biti veselje do uka.

— (Sodnijsko preiskavanje) se je pričelo, kakor olomuški „Našinec“, piše, proti tajniku praške podružnice „Slovenije“, Vacl. Horaku zaradi izproneverjenja kavcij v Olomuci. Zaradi enakega zločina je bil pred 1. mesecem potegnen v zapor načelnik podružnice banke „Slovenije“ v Brnu J. Zdenko pl. Schöpf.

— (Meso v Ljubljani) je v oktobru: najboljšo po 30 kr., srednje 26, slabše po 23 do 19 kr.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalescière du Barry

v Londonu.

Izvrstno zdravilo Revalescière du Barry odstrani vse bolezni, ki se leku zoperstavljajo, namreč bolezni v želodci, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na sliznici, v dušnjaku, v mehurju in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebavljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico, in bljevanje krvi tudi ob času nosečnosti, scalo silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenju, ki so vsem lekomo kljubovali:

Spričevalo št. 68.471.

Prunetto pri Mondovi, 26. oktobra 1869.

Moj gospod! Morem vas zagotoviti, da odkar čudovito Revalescière du Barry rabim, to je od dveh let, niti nadležnosti svoje starosti, niti teže svojih 84 let več ne čutim. Moje noge so zopet šibke postale, moj pogled je tako dober, da ne potrebujem očal; moj želodec je močan, kakor bi bil 30 let star, — s kratka, čutim se pomlajen; jaz pridigujem, spovedujem, obiskujem bolnike, potujem precej daleč peš, čutim svoj um jasen in svoj spomin ovrstven. Prosim Vas, to izpoved objaviti, kjer in kakor hočete. Vam zelo udani

Abbé Peter Castelli,
Bach-es-Theol. in župnik v Prunetto,
okrog Mondovi.

Spričevalo št. 75.705.

Dunaj, Praterstrasse 22.
maja 1871.

Jaz sem Vam hvalo dolžen za prospeh, kategera je Vaša Revalescière pri meni napravila. Trpel sem namreč na želodčnem krču, kašlju in driski, od kojega me je Vaše izvrstno zdravilo odresilo.

L. Grosman.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalescière pri dražjih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravila. V plehastih puščah po pol funta 1 gold. 50 kr., t funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesciero-Biscuiten v puščah à 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesciero-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Du-

nsaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradci bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Louči Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Murič, v Merauu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih letarjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povzjetih.

„Listki“.

Pod tem naslovom bode „Národna tiskarna“ v Ljubljani izdaval zbirko spisov beletrističnega in znanstvenega zapopadka v zvezkih po 20 do 50 krajcarjev.

Prvih šest zvezkov je že na svitlo prišlo in jih imajo na prodaj: „Národna tiskarna“ v Ljubljani in Mariboru in sledeči bukvarji:

V Ljubljani: Janez Giontini; Jurij Lercher; Ign. pl. Kleinmayr & F. Bamberg; Zeschko & Till; Otakar Klerr. — V Celovci: J. Leon; E. Liegel. — V Mariboru: „Národna tiskarna“. V Trstu: F. H. Schimpf. — V Gorici: Karel Sohar. — V Celji: Karel Sohar. — V Ptuj: Vil. Blanke. — V Zagrebu: Leopold Hartman.

I. zvezek. Stenografija, sp. dr. Ribič. — Životopisje, sp. Rajč Bož. — Prešern, Prešerin ali Presiren, sp. Fr. Lestik. — Telečja pečenka, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, sp. dr. Celestin. — Trstvo za grozdjem na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čegava bode? sp. J. Ogrinec. — Národni jezik in trgovina, spisal L. Haderlap 25 kr.

II. zvezek. Ivan Erazem Tatenbah. Izviren roman, spisal J. Jurčič 50 kr.

III. zvezek. Prvi poljub. Novela, spisal J. Skalec — Na črni zemlji. Novela, spisal J. Skalec 25 kr.

IV. zvezek. Lepi dnevi. Spisal Paulus. — Plašč. Novela. Ruski spisal N. V. Gogol; poslovenil L. Gorenjec. — Nekoliko opazek o izdaji slovenskih národnih pesni. Spisal prof. dr. Krek 25 kr.

V. zvezek. Meta Holdenis. Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik 50 kr.

VI. zvezek. Kazen. Novela, francoski spisal H. Rivière, poslovenil Davorin Hostnik. — Cerkev in država v Ameriki. Francoski spisal E. Laboulaye, poslovenil Davorin Hostnik 25 kr.

Dunajska borza 1. oktobra.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gld. 60	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74	5
1860 drž. posojilo	108	60
Akcije národne banke	996	—
Kreditne akcije	249	50
London	109	35
Napol.	8	78
C. k. cekini	—	—
Srebro	103	35

Najnovije slovenske

F. Cimpermanove „Pesni“

obsegajoče 274 strani mali 8°

se po 60 kr. dobivajo v sledečih bukvarnah: v Ljubljani Kleinmayr & Bamberg, Giontini, Klerr, Lercher, Till, „Národna tiskarna“; v Gorici: K. Sohar; v Celovcu: Ed. Liegel; v Trstu: G. H. Schimpf; v Ptujem: W. Blanke; v Celji: K. Sohar; v Mariboru: „Národna tiskarna“. (148—8)

Tujci.

30. septembra:

Evropa: Gnjiknič iz Belgrada. — Löbl iz Kranjskega. — Baestichi s famijlo iz Švajce. — Sriča s famijlo iz Novoga.

Pri Slonu: gr. Pače iz Ponoviča. — Mali, Šoga iz Kranja. — Kanc iz Siska. — Prešeren iz Radovljice. — Vidic iz Rudolfovega. — Gantar iz Št. Petra. — Golmajer, Hodnik, Wahlich iz Reke. — Prukner iz Zagreba. — Lavrič iz Plaine. — Jesenko iz Gorice.

Pri Maliči: Reis iz Manheima. — Krener iz Maribora. — Telian iz Koroškega. — Kranc iz Manheima. — Abeles iz Dunaja. — Dr. Koetstorfer iz Reke. — Zarnik Martin iz Ilirs. Bistrice. — Diem, Schütz iz Dunaja. — Mali iz Polhovega Gradca.

Pri Zamorci: Schwarz iz Dunaja. — Komar iz Ljubljane. — Schaffner iz Dunaja. — Waas iz Egra. — Barbara iz Puja. — Kovač iz Idrije. — Cenkar iz Zagreba.

Pri carju avstrijskem: Holamek iz Sebeinera. — pl. Bartoleti iz T. sta. — Bohjali iz Gorice.

„Avstrijskem Greshamu“

Podpisana je iz zavarovanja na smrt pri najbolj zaupanja vredni zavarovalnici za življenje

zdaten znesek po generalnem zastopu tukaj — gosp. Val. Zeschko — prav na tanko in akuravno izplačano dobila, in ko se omenjeni družbi, in posebno njenemu zastopu zato najlepše zahvaljujem, morem pri tej priložnosti to društvo, sploh zavoljo svoje soliditete in realnosti znano, vsacemu najtopleje in najbolje priporočiti.

Marija Kosin,
udova hišnega posestnika.

(271—3)